

Nr 84

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till stiftelsen Skansen jämte motioner.

(5:e avd.)

Propositionen

I propositionen nr 46 har Kungl. Maj:t under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för den 15 mars 1968 föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal mellan staten och Stockholms stad om bidrag till stiftelsen Skansen för åren 1966—1970 samt att till Bidrag till Skansen för budgetåret 1968/69 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 270 000 kr.

Efter en översyn av Nordiska museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer beslöt 1963 års riksdag att Skansen skulle avskiljas från den dåvarande stiftelsen Nordiska museet och utgöra en särskild stiftelse. Enligt de av Kungl. Maj:t den 29 juni 1964 fastställda stadgarna för stiftelsen Skansen skall denna med särskild hänsyn till Skansens karaktär av friluftsmuseum ha till uppgift att i sin verksamhet levandegöra svensk kultur och natur samt kring ett centrum av kulturminnen skapa en levande miljö för olika fritidsintressen. Det nära samarbete som enligt stadgarna skall bedrivas med stiftelsen Nordiska museet avser bl. a. komplettering samt vetenskaplig bearbetning och belysning av det kulturhistoriska byggnads- och föremålsbeståndet på Skansen. Samarbetet regleras närmare i en mellan Skansen och Nordiska museet träffad särskild överenskommelse.

I propositionen begärs bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna ett mellan statens förhandlingsnämnd och Stockholms stad villkorligt ingånget avtal som är avsett att läggas till grund för bidrag till stiftelsen Skansen under i första hand femårsperioden 1966—1970. Genom en sådan bidragsgivning beräknas stiftelsens ekonomiska svårigheter kunna bemästras till dess att möjligheter föreligger att ta ställning till hur verksamheten på längre sikt bör bedrivas.

Avtalet innebär att det underskott som uppkommit eller uppkommer i stiftelsens verksamhet vart och ett av åren 1966—1970 täcks till 40 procent av staten och till 60 procent av staden. Förutom driftbidrag skall särskilda investeringsbidrag utgå. Staten skall svara för hela kostnaden för investeringar i kulturhistoriska byggnader och staden för hela kostnaden för investeringar i andra

anläggningar än kulturhistoriska byggnader och gemensamma anläggningar, dock att kostnaden för vissa investeringar i gemensamma anläggningar skall fördelas med 40 procent på staten och 60 procent på staden. För bidragen gäller vissa särskilda villkor.

Som bidrag av statsmedel till att täcka redan redovisade och förväntade driftunderskott samt till kostnaderna för bl. a. upprustning av de kulturhistoriska byggnaderna beräknas i propositionen för tiden t. o. m. utgången av budgetåret 1968/69 ett sammanlagt belopp av 3 770 000 kr. Eftersom riksdagen på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisat ett provisoriskt bidrag som skall avräknas från nyssnämnda belopp uppgår det anslag till bidrag till Skansen för budgetåret 1968/69 som föreslås i propositionen till 1 270 000 kr.

Motionerna

I de likalydande motionerna I: 608 av fru *Diesen m. fl.* och II: 768 av herr *Björkman m. fl.* yrkas att riksdagen hemställer att Kungl. Maj:t upptar överläggningar med Stockholms stad angående tillsättande av en särskild utredning angående inriktningen av Skansens framtida verksamhet med uppgift tillika att framlägga förslag rörande ekonomisering av verksamheten.

Utskottet

Intill år 1963 utgjorde Skansen en del av stiftelsen Nordiska museet. Efter en av statskontoret gjord översyn av Nordiska museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer beslöt 1963 års riksdag att Skansen skulle avskiljas från den dåvarande stiftelsen Nordiska museet och utgöra en särskild stiftelse. Till den nybildade stiftelsen tillsköt staten och Stockholms stad engångsbelopp av respektive 1 milj. kr. och 2 milj. kr. Något årligt bidrag till Skansens drift från statligt eller kommunalt håll förutsattes inte utgå. Enligt statskontorets bedömning var nämligen förutsättningarna goda för att Skansens verksamhet skulle kunna bedrivas utan ekonomiskt stöd då det inte längre såsom tidigare skulle finnas behov att stödja Nordiska museet med överskottsmedel från Skansen. Avsevärda belopp hade på så sätt förts över till museet. Statskontoret uppskattade att under den tioårsperiod som föregått utredningen ca 10 milj. kr. tillförts stiftelsens övriga anläggningar från Skansen.

Den avlastning av Skansens ekonomi som uppdelningen åstadkom har inte varit tillräcklig för att uppnå balans mellan Skansens inkomster och utgifter. Enligt propositionen uppgår sålunda de i boksluten för åren 1966 och 1967

redovisade underskotten till avrundat respektive 1,3 milj. kr. och 2,2 milj. kr. Den främsta orsaken till Skansens försämrade ekonomiska situation anges vara nedgången av antalet besökare.

År 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens förhandlingsnämnd att uppta förhandlingar med Stockholms stad för att finna en ändamålsenlig lösning av stiftelsen Skansens ekonomiska problem. I propositionen begärs bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna ett mellan förhandlingsnämnden och Stockholms stad villkorligt ingånget avtal om bidrag till stiftelsen. Det redovisade avtalet avser i första hand endast femårsperioden 1966—1970. Om ny överenskommelse om bidrag till stiftelsen inte träffats före utgången av år 1970 skall avtalet i tillämpliga delar gälla under 1971 och följande år, så länge ej avtalet av endera parten uppsagts att upphöra med utgången av visst år. Uppsägningstiden skall vara ett år och uppsägning får ske tidigast till utgången av år 1971.

I likhet med departementschefen anser utskottet avtalet godtagbart som grund för en temporär lösning av Skansens ekonomiska problem. Utskottet föreslår att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att godkänna avtalet.

Den i propositionen redovisade beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1968/69 har inte gett utskottet anledning till erinran, varför utskottet tillstyrker det föreslagna anslagsbeloppet av 1 270 000 kr.

Stiftelsen har i sina förslag till stat för åren 1968 och 1969 räknat med sänkningar av inträdesavgifterna i syfte att öka antalet besök och i förhoppning att därigenom inom några år uppnå en förbättrad ekonomi. Departementschefen anser att stiftelsens ledning bör ges vissa möjligheter att genom justeringar i avgiftssystemet försöka påverka publiktillströmningen. Utskottet kan helt ansluta sig till denna uppfattning.

Ifrågavarande avtal innebär inte någon slutlig lösning utan endast en tidsbegränsad sådan, även om avtalet inrymmer möjligheter till förlängning av giltighetstiden. I propositionen förutsätts styrelsen undersöka och praktiskt pröva olika möjligheter att aktivera och rationalisera verksamheten vid Skansen i syfte att väsentligt förbättra dess ekonomi. Enligt departementschefen bör styrelsen på grundval av de erfarenheter som görs och med utnyttjande av erforderlig expertis bl. a. på de företagsekonomiska och museala områdena kunna utarbeta förslag till riktlinjer för Skansens verksamhet.

Härigenom har syftet med de vid riksdagens början väckta motionerna I: 608 och II: 768 blivit tillgodosett. Utskottet — som vill understryka angelägenheten av att styrelsen samråder med 1965 års musei- och utställningssakkunniga — anser därför att motionerna inte påkallar någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att det ur olika synvinklar är av intresse att ställning snarast möjligt kan tas till hur verksamheten på längre sikt bör bedrivas. Utskottet förutsätter därför att arbetet med förslag till riktlinjer för Skansens framtida verksamhet kommer att bedrivas med sikte på att klarhet härom kan vinnas före utgången av år 1970.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att godkänna ett till statsrådsprotokollet fogat, av statens förhandlingsnämnd den 14 februari 1968 träffat avtal med delegerade för Stockholms stad om bidrag till stiftelsen Skansen för åren 1966—1970,
2. att riksdagen till *Bidrag till Skansen* för budgetåret 1968/69 på driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 270 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 608 och II: 768.

Stockholm den 23 april 1968

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Gillström (s), Birger Andersson (s), Virgin (h), Ivar Johansson (cp), Rikard Svensson (s), Kaijser (h), Nyman (fp), Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Ottosson (h), Bengt Gustavsson (s), Herbert Larsson (s), fru Lilly Ohlsson (s) och fru Elvy Olsson (cp) samt

från a n d r a kammaren: herrar Bohman (h), Almgren (s), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Nihlfors (fp), Bergman (s), Mattsson (cp), fröken Olsson (s), herrar Gustafsson i Skellefteå (fp), Lindholm (s), Gustafsson i Uddevalla (s), Björkman (h), Westberg (fp), Sjönell (cp), Nilsson i Kristianstad (s) och fru Ludvigsson (s).